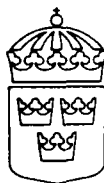

Finansutskottets yttrande

1988/89:FiU2y

Sverige och EG

1988/89
FiU2y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 14 februari 1989 beslutat bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över följande motioner om EG: 1988/89:U503, U519, U535, U536, U560–U599, U600, U601–U606, U608, U609, T618 och Ub806 yrkande 31.

Av de motionsyrkanden som finansutskottet beretts tillfälle att yttra sig över till utrikesutskottet är det endast två yrkanden som tar upp frågor inom finansutskottets beredningsområde. Det är två yrkanden i motion U579 av Inger Schörling m.fl. (mp) som berör den offentliga upphandlingen.

Finansutskottet har i annat sammanhang tagit upp frågan om samordning av den ekonomiska politiken och om fria kapitalrörelser mellan Sverige och omvärlden. Dessa frågor behandlade utskottet i betänkandet 1988/89:FiU20 med anledning av vad som anfördes i finansplanen om valutaregleringens avskaffande och i motioner med anledning härav och om anknytning till det europeiska monetära systemet (EMS). I detta betänkande tillstyrkte utskottet att valutaregleringen avskaffas. Som motiv för avskaffande angavs bl.a. att strävandena inom EG att förverkliga den inre marknaden i början av 1990-talet innebär att valutaregleringarna i medlemsländerna i stort sett slopas och att det vore olyckligt om Sverige ställde sig vid sidan av denna utveckling. Mot beslutet att avskaffa valutaregleringen reserverade sig företrädarna för vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet. Utskottet anförde vidare i betänkandet att frågan om en svensk anknytning till EMS saknar aktualitet. Företrädarna för moderata samlingspartiet och folkpartiet förordade emellertid i en reservation att den svenska kronan skulle knytas till EMS. Utskottet vill i övrigt vad gäller dessa frågor hänvisa till detta betänkande.

Den offentliga upphandlingen

I *motion U579* anförts att ett fullbordande inom EG av den inre marknadens regionalpolitik kan få negativa konsekvenser för utkantsområdena, glesbygderna osv. När det gäller den offentliga upphandlingen skall alla företag inom EG ha samma rätt att få del av denna. Valet av leverantör får endast ske utifrån rent företagsekonomiska grunder i likhet med de principer som gäller i Sverige i dag. Motionärerna anser tvärt emot dessa principer att det bör vara möjligt att främja lokal, regional och inomsvensk upphandling. Sverige bör

enligt motionärerna inte godta några begränsningar i rätten att fritt gynna svaga regioner inom landet, utan bör ha möjlighet att i framtiden förändra upphandlingsförordningen utan hinder från EG:s krav så att lokal och regional upphandling kan främjas.

Finansutskottet vill med anledning härav anföra följande. Den upphandling av varor och tjänster som görs av myndigheter i olika länder är mycket omfattande. Enligt en uppskattning som redovisades i proposition 1987/88:66 om Sverige och den ekonomiska integrationen uppgick den offentliga upphandlingen inom EG år 1984 till ca 3 000 miljarder kronor. I detta belopp ingick emellertid inte den upphandling som sker regionalt och lokalt. Den offentliga upphandlingen i Sverige uppgick vid samma tid till ca 110 miljarder kronor, vilket motsvarar 15 % av BNP. Mer än hälften av denna upphandling skedde på landstings- och kommunal nivå.

Den statliga upphandlingen regleras i upphandlingsförordningen (1986:366). Den skall tillämpas vid statliga myndigheters upphandlingar som gäller köp eller beställning av varor, byggnadsarbeten, anläggningsarbeten samt andra tjänster. Förordningen omfattar även teknikupphandling. Huvudprinciperna för den statliga upphandlingen är affärsmässighet, objektivitet och utnyttjande av befintlig konkurrens, såväl i Sverige som utomlands.

Praktiskt taget alla landstings- och primärkommuner har anslutit sig till ett normalreglemente som ligger i linje med principerna för den statliga upphandlingen. Det finns emellertid inte något förbud i lag mot diskriminering vid kommunal upphandling.

Internationella överenskommelser har träffats inom bl.a. GATT, EFTA och EG om att myndigheter inte skall diskriminera utländska företag vid offentlig upphandling.

Inom GATT finns sedan år 1981 en överenskommelse (kod) som även Sverige anslutit sig till. Koden innebär att de anslutna länderna åtar sig att inte diskriminera företag från andra till koden anslutna länder vid offentlig upphandling. Överenskommelsen omfattar upphandling av varor över ett visst belopp. Regionala och lokala myndigheter samt myndigheter som svarar för transporter, energi och telekommunikationer omfattas inte av överenskommelsen.

EFTA-konventionens regler om offentlig upphandling avser endast de varor som i övrigt täcks av konventionen, vilket innebär att jordbruksvaror och tjänster inte omfattas av bestämmelserna. Möjlighet finns enligt konventionen att göra undantag av hänsyn till allmän ordning, landets säkerhet m.m., däremot inte av regional- eller sysselsättningspolitiska skäl eller vid betalningsbalanssvårigheter.

Romfördraget innehåller inga särskilda bestämmelser om offentlig upphandling. Vissa allmänna bestämmelser om icke-diskriminering anses dock vara tillämpliga även på detta område. EG har i kraft härav antagit flera direktiv om offentlig upphandling som slår fast principen om likabehandling av EG-företagen.

Den offentliga upphandlingen är ett av de områden som har prioriterats i EG-kommissionens vitbok om genomförandet av den inre marknaden. Man avser bl.a. att lägga fram förslag om att öppna de sektorer som för närvarande är undantagna från konkurrens på gemenskapsnivå.

Frihandelsavtalet mellan Sverige och EG innehåller inga uttryckliga regler om offentlig upphandling. Inom ramen för *EG-EFTA-samarbetet* gäller samma begränsningar som för GATT-koden, men EFTA-länderna har föreslagit ömsesidig liberalisering på telekommunikationsområdet i enlighet med de begränsade beslut som fattats inom EG. EG har föreslagit att även den regionala och kommunala upphandlingen skall omfattas av överenskommelsen. Som ett första steg i samarbetet har man kommit överens om att förbättra informationen om offentliga upphandlingar.

I proposition 1987/88:66 konstaterades att de svenska upphandlingsreglerna med bred marginal uppfyller kraven i EFTA och GATT på likabehandling av utländska varor.

Det kan också konstateras att utländska myndigheters upphandling av produkter är av stor betydelse för svensk industri. En förändring av de svenska upphandlingsbestämmelserna enligt motionärernas förslag som direkt skulle ge svenska myndigheter möjlighet att diskriminera utländska företag, skulle innebära att Sverige bröt gjorda överenskommelser och därmed skulle svenska företag uteslutas från den upphandling som sker i andra länder. Det skulle som framgått innebära att svenska företag utestängdes från en mycket betydelsefull marknad.

Sverige bör enligt utskottets mening arbeta för en förändring i motsatt riktning. Det är därför angeläget att Sverige inom GATT medverkar till att utvidga koden till de sektorer som den nu inte täcker.

Enligt utskottets mening bör Sverige arbeta för att nå en överenskommelse med EG om upphandlingen. Den täcks, som nämnts, inte av frihandelsavtalet mellan Sverige och EG. Det innebär att de upphandlande myndigheterna inom EG kan behandla svenska varor och tjänster som inte täcks av GATT-koden enligt det egna landets mer eller mindre diskriminerande upphandlingsregler och praxis. Ambitionen vid förhandlingar med EG bör vara att nå överenskommelse om icke-diskriminering såväl när det gäller den regionala och lokala upphandlingen som när det gäller de sektorer som kommer att liberaliseras i framtiden. Utskottet förutsätter att en effektiv regionalpolitik inte försvåras genom en sådan överenskommelse.

Utskottet föreslår med det anförda att utrikesutskottet avstyrker motion U579 yrkandena 2 och 3.

Stockholm den 11 april 1989

På finansutskottets vägnar

Anna-Greta Leijon

Närvarande: Anna-Greta Leijon (s), Anne Wibbe (fp), Roland Sundgren (s), Arne Andersson i Gamleby (s), Gunnar Björk (c), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c), Carl Frick (mp), Marianne Carlström (s), Sonia Karlsson (s), Maggi Mikaelsson (vpk) och Inger René (m).

1. Offentlig upphandling

Carl Frick (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Det kan" och som slutar med "yrkandena 2 och 3" bort ha följande lydelse:

Sverige måste enligt utskottets mening arbeta för en utveckling av den offentliga upphandlingen så att den stärker lokalt förankrade företags möjligheter att konkurrera. Det är enligt utskottet av stor vikt att vid offentlig upphandling kunna stödja lokalt anpassad miljörimlig tillverkning. Det är också utskottets mening att det måste finnas ett samband mellan och konsekvens i ett lands regionalpolitik, glesbygdspolitik, transportpolitik, miljöpolitik och dess internationella handel. De svenska ambitionerna vid EG-förhandlingarna bör därför vidgas så att transportkostnader, miljökostnader vid produktion, distribution och förbrukning ges en avgörande betydelse vid beslut om antagande av anbud vid offentlig upphandling. Det strikt affärsmässiga synsättet som hittills varit förhärskande vid den offentliga upphandlingen bör utvecklas så att de totala samhälls- och miljökostnaderna vägs in vid besluten.

Utskottet konstaterar att den lokala och regionala upphandlingen inte reglerats i överenskommelser med EG. Utskottet ser därför inte något skäl att Sverige i nuvarande läge avhänder sig möjligheter att av regionalpolitiska skäl kunna främja den lokala upphandlingen. Sverige bör således inte, enligt utskottets mening, träffa någon överenskommelse med EG eller någon annan internationell organisation i detta avseende.

Vad utskottet här anfört om den offentliga upphandlingen med anledning av motion U579 bör utrikesutskottet föreslå att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna.

2. Offentlig upphandling

Maggi Mikaelsson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Det kan" och som slutar med yrkandena 2 och 3" bort ha följande lydelse:

Det kan emellertid konstateras att den lokala och regionala upphandlingen inte reglerats i överenskommelser med EG. Utskottet ser därför inte skäl att Sverige i nuvarande läge avhänder sig möjligheter att av regionalpolitiska skäl kunna främja den lokala upphandlingen. Sverige bör således inte, enligt utskottets mening, träffa någon överenskommelse med EG eller någon annan internationell organisation i detta avseende.

Vad utskottet här anfört om den offentliga upphandlingen med anledning av motion U579 bör utrikesutskottet föreslå att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna.